

TESTAA MEDIALUKUTAITOSI

Ovatko nämä väitteet totta vai tarua?

***MEDIASSA
KERROTAAN
AINA TOTUUS.***

TARUA

Kaikki, mitä mediassa kerrotaan, ei ole aina totta. Mediassa osa viesteistä voi olla totta ja osa väärää tietoa. Joskus jonkun mielipide tai kokemus voidaan esittää tutkittuna totuutena. Jos media raportoi viranomaisten ohjeista kuten terveyteen liittyvistä ohjeista, kannattaa tarkistaa jutun lähteet erityisen tarkasti. Luotettava uutinen perustuu faktoihin, tutkittuun tietoon sekä tulee luotettavilta kanavilta tai viranomaisilta.

- **Mistä lähteistä luet uutisia ja saat tietoa?**

**LUOTETTAVISTA
MEDIASISÄLLÖISTÄ
LÖYDÄT AINA
TEKIJÄN JA LÄHTEET.**

TOTTA

Luotettava mediasisältö kertoo avoimesti jutun tekijän ja sen lähteet. Yleensä lähteet ovat jokaisen löydettävissä esimerkiksi hakukoneiden avulla. Suomessa suurin osa toimituksista on sitoutunut journalistisiin ohjeisiin, minkä ansiosta mediasisällöistä käy ilmi tekijä ja lähteet. Voit myös vertailla, onko samasta aiheesta uutisia muissa luotettavissa medioissa.

- **Milloin viimeksi epäilit mediasisällön aitoutta?**

***PUOLUEELLISTEN
MEDIASISÄLTÖJEN
TUNNISTAMINEN ON
HELPPOA.***

TARUA

Mediasisällöillä voidaan tietoisesti pyrkiä vaikuttamaan, esimerkiksi nostamalla terveyteen liittyvässä viestinnässä tai vaalien aikaan esiin vain tietynlaisia mielipiteitä ja ajatuksia. Joskus halutaan mustamaalata ja aiheuttaa vahinkoa tietyille henkilöille tai tahoille. Uutisointi vetoaa usein tunteisiin, mutta viranomaiset pyrkivät neutraaliin viestintään. Mediajulkaisuissa pitää myös mainita, jos kyseessä on esimerkiksi mielipide, mainos tai kaupallinen yhteistyö.

- **Erotatko mainoksen, mielipiteen ja uutisen toisistaan?**
- **Huomaatko, kun mediasisällöllä pyritään vaikuttamaan mielipiteisiisi?**

***ASENTEESI, MIELIPITEESI
JA ELÄMÄNKATSOMUKSESI
VOIVAT VAIKUTTAA
SIIHEN, MITÄ AJATTELET
UUTISESTA.***

TOTTA

Ihmisen asenteilla, mielipiteillä ja elämänkatsomuksella on suuri vaikutus siihen, miten viestejä vastaanotetaan ja miten niitä käsitellään ja ymmärretään. Siksi on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten itse ajattelee ja tulkitsee mediasisältöjä.

- **Milloin viimeksi koit suuria tunteita jonkin mediasisällön äärellä?**
- **Vahvistavatko lukemasi viestit ja sisällöt omaa ajatusmaailmaasi ja arvojasi?**

***EI OLE MINUN
VASTUULLANI TARKISTAA
MEDIASISÄLLÖN
LUOTETTAVUUTTA.***

TARUA

Jokaisella on vastuu tarkistaa mediasisällön luotettavuus: niin sisällön tuottajalla kuin sen vastaanottajalla ja levittäjällä. Sinä voit omalta osaltasi pysäyttää valheellisen uutisen tai väärän tiedon leviämisen tutkimalla sisällön faktat tarkkaan. Väärä tieto voi aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Luotettavat tahot korjaavat vanhentuneita tai vääräksi osoitettuja tietoja.

- **Milloin viimeksi tarkistit tiedot useasta eri lähteestä?**

***VALEUUTISEN TEKIJÄ
LEVITTÄÄ TIETOISESTI
VALHEELLISTA TIETOA JA
HALUAA VAIKUTTAA
AJATTELUUSI.***

TOTTA

Tahot, jotka levittävät valheellisia sisältöjä, haluavat ajaa omia näkemyksiään ja päämääriään. Valeuutisilla halutaan vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin, asenteisiin sekä ajatteluun. Tiedon yksinkertaistaminen tai vääristely voi johtaa vastakkainasetteluun ihmisten välillä. Valeuutiset voivat olla – ja usein ovat – vallankäytön väline.

- **Miksi valeuutisia tai väärää tietoa levitetään?**
- **Kuka hyötyy siitä?**

MYÖS
LUOTETTAVA MEDIA VOI
LEVITTÄÄ VALEUUTISTA
ETEENPÄIN.

TOTTA

Näin voi joskus käydä. Virheellistä tietoa voidaan julkaista myös vahingossa, mutta silloin tiedot korjataan. Luotettava ja vastuullinen toimitus oikaisee virheet sekä päivittää uutiset aina mahdollisimman pian. Terveysteen liittyvää uutisointia myös päivitetään nopeasti vastaamaan uusinta tietoa. Sen sijaan valeuutisia levittävät tahot eivät tee korjauksia juttuihinsa.

- **Oletko huomannut oikaisuja mediassa?**

***MEDIASISÄLTÖJEN
PAIKKANSAPITÄVYYTTÄ
ON MAHDOTONTA
TARKISTAA.***

TARUA

Mediasisältöjen todenmukaisuuden tarkistaminen ei yleensä ole mahdotonta: luotettavia uutisia ja tietoja voidaan jäljittää ja vertailla. Aina se ei ole helppoa, vaan voi vaatia aikaa, sisällön tarkastelua ja tutkimista. Opettele myös tunnistamaan luotettavat (tieto)lähteet, joista löydät aina ajantasaista, paikkansapitävää tietoa.

- **Mieti, onko jutusta jätetty jotain oleellista pois?**
- **Kuka sisällön on tuottanut ja miksi?**